

**RHITHROGENA JAHORINENSIS sp. n., iz Bosue
(Ephemeroptera, Heptageniidae)**

MIRJANA TANASIJEVIĆ,
Prirodno-matematički fakultet, Sarajevo

Mirjana Tanasijević (1985): *Rhithrogena jahorinensis* sp. n., from Bosnia (Ephemeroptera, Heptageniidae). Godišnjak Biol. inst., Vol. 38, 137—142.

The imagines (♂ and ♀) *Rhithrogena jahorinensis* sp. n. have been described. This species has been found in the upper reaches of the river Prača on the slopes of the mountain Jahorina.

Imago mužjak

Dužina tijela 13,5—15 mm; prednjih krila 13,5—15 mm; cerka 31—34 mm.

Glava, pronotum i mesonotum su tamnosmeđi, scutellum i metanotum su još tamniji i skoro su crne boje.

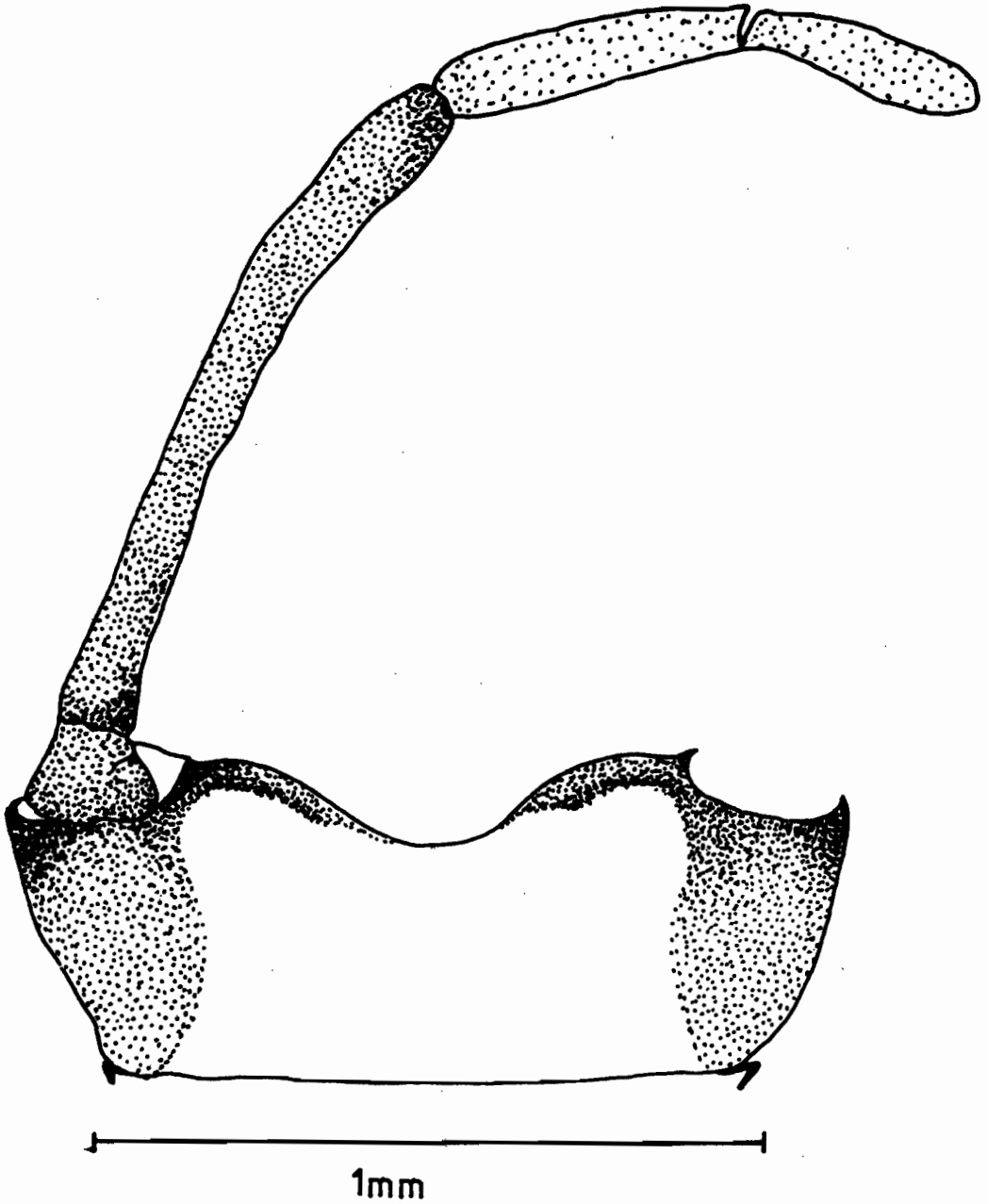
Kod tek ulovljenih primjeraka oči su crvenoljubičaste sa tamnomodrim vanjskim rubom pri osnovi. Kod jedinki fiksiranih u alkoholu oči su svijetlosmeđe sa crvenkastim odsjajem, a na vanjskom rubu, pri osnovi, imaju dvije uže tamnomodre trake između kojih je umetnuta jedna šira bjeličasta traka.

Prednje noge su tamnosmeđe, srednje i zadnje su sivkastožute. Svi femuri imaju uzdužne tamne mrlje.

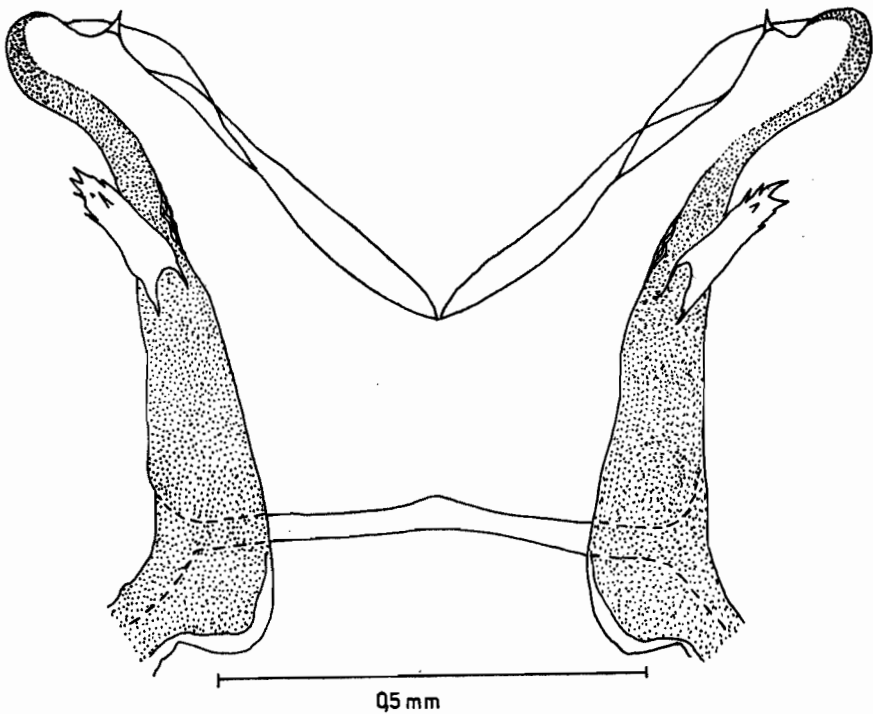
Prednja krila su svijetlosmeđa i samo bazalni dio je nešto više obojen. Svi uzdužni nervi su tamnosmeđi, osim koste i subkoste koji su svjetliji. Poprečni nervi su tamnosmeđi, ali su u kostalnom i subkostalnom polju svjetliji.

Abdomen sa dorzalne strane je tamnosmeđ, a u nivou intersegmentalnih zona je svijetložut. Ventralna strana abdomena je svijetlosmeđa. Bazalni članci cerka su tamnosmeđi, ostali su nešto svjetliji, a sam vršni dio cerka je svijetložut.

Lateralni dijelovi i zadnji rub stiligera, kao i prva dva članka gonostila su tamnosmeđi, ostali članci gonostila su nešto svjetliji. Središnji dio zadnjeg ruba stiligera je blago usječen (Sl. 1). Lobusi penisa su kratki i cilindričnog su oblika. Oni su malo razmaknuti, a vrh lobusa nije proširen. Na svakom lobusu nalaze se po dva subterminalna zuba, unutrašnji i spoljašnji. Unutrašnji zub je mali, nalazi se na ventralnoj strani lobusa (Sl. 2), a vidi se i sa dorzalne strane lobusa (Sl. 3). Spoljašnji zub se nalazi na dor-

Sl. 1. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: Styliger sa desnim gonostilom
Fig. 1. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: styliger with right gonostyle

Sl. 2. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: penis ventralno
Fig. 2. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: penis ventrally

zalnoj strani lobusa, savijen je prema unutrašnjoj strani lobusa i ne vidi se ventralno (Sl. 4a). On je znatno krupniji od unutrašnjeg zuba i na vrhu je nazubljen. Titilatori su izduženi, na vrhu nazubljeni i ispod samog vrha imaju nekoliko sitnih zubaca (Sl. 4b). Na vrhu lobusa sa spoljašnje, dorzalne a dijelom i ventralne ivice gonoporusa nalaze se veoma sitne bodlje (Sl. 4c).

Imago ženka

Dužina tijela i prednjih krila 12,5—13,5 mm. Dužina cerka 22—26 mm.

Glava, pronotum i mesonotum su svijetlosmeđi, a metanotum je nešto tamnije obojen. Abdomen sa dorzalne strane je svijetlosmeđ, a zadnje ivice tergita su svijetložute. Ventralna strana abdomena je žuta. Krila kod ženke su još svjetlija nego kod mužjaka. Prednji ekstremiteti su svijetlosmeđi, srednji i zadnji su sivožuti. Cerci su svijetlosmeđi, a samo bazalni članci su nešto tamniji.

Obrađeni materijal: 14 ♂♂ (daju holotyp), 1 ♀ allotyp, Prača iznad Vrhprače, n.v. oko 1070 m, 18. 5. 1983. Leg. M. Tanalijević. Ostali materijal (u kolekciji Tanasijević).

— Prača iznad Vrhprače, n.v. oko 1070 m, 25. 5. 1985, 42 ♂♂, 6 ♀♀.

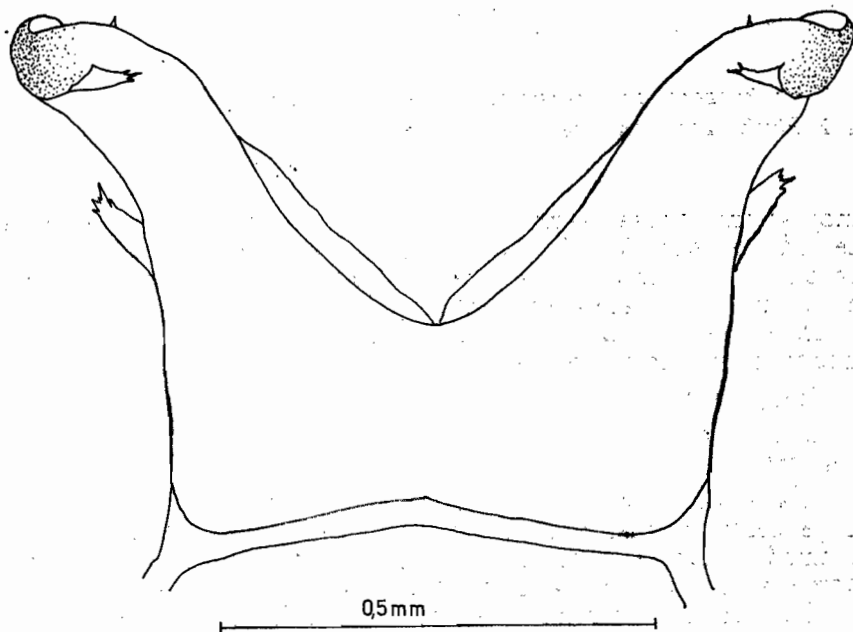
Subimago i nimfa su nepoznati.

Ova nova vrsta razlikuje se od *Rhithrogena hybrida* Eaton, i od drugih vrsta iz grupe *hybrida* po položaju i obliku spoljašnjeg zuba, kao i po obliku titilatora.

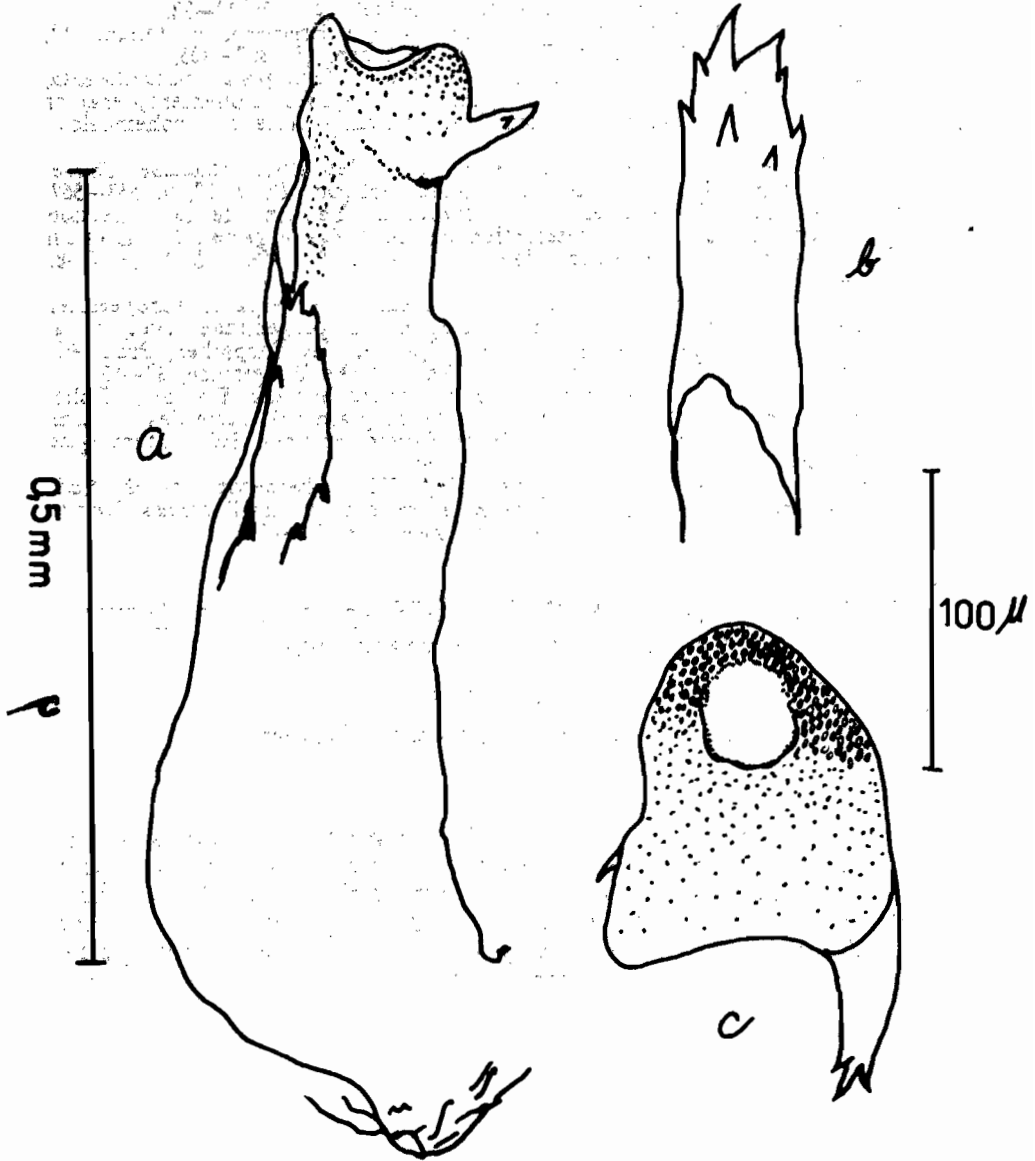
Za pomoć u determinaciji ove nove vrste dugujem zahvalnost gospodinu dr Rhyszard Sowa i dr Thomás Soldán.

REZIME

Opisana su imaga mužjaka i ženki *Rhithrogena jahorinensis* sp. n. Ova vrsta je nađena u gornjem toku rijeke Prače na padinama Jahorine. Istaknuti su najznačajniji morfološki karakteri po kojima se nova vrsta razlikuje od *Rhithrogena hybrida* Eaton, i od drugih vrsta iz grupe *hybrida*.

Sl. 3. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: penis dorzalno
Fig. 3. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: penis dorsally

Sl. 4. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: lobus penis lateralno (a), titillator (b) i lobus penis apikalno (c)
Fig. 4. *Rhithrogena jahorinensis* sp. n.: lobe of penis laterally (a), titillator (b) and apical part of lobe (c)

LITERATURA

- Eaton, A. E., 1883—1888. A revisional monograph of recent Ephemeridae or mayflies, Trans. Linn. Soc. London, Zoology 3:1—352, 65 pls.
- Esben-Peterson, P., 1913. Addition to the knowledge of the Neuropterous insect fauna Corsica, Ent. Meddel. (2), 10: 20—32.
- Grandi, M., 1953. Contributi allo studio degli Efemeroidei italiani, 17, Ecdyonuridae, Boll. Inst. Ent. Univ. Bologna, 19: 307—386.
- Landa, V., 1970. *Ecdyonurus submontanus*, *Heptagenia quadrilineata*, *Rhithrogena hercynia* — new species of mayflies (Ephemeroptera) of the family Heptageniidae from Czechoslovakia, Acta ent. bohemoslov., 67: 13—20.
- Sowa, R., 1969. *Rhithrogena degrangei* sp. n., des Alpes francaises (Ephemeroptera, Heptageniidae), Bull. Acad. Pol. Sc., Cl. 2, 17, 9: 563—567.
- Sowa, R., 1971. Note quelques *Rhithrogena* Eaton de la collection Esben-Petersen et la redescription de *Rhithrogena germanica* Eaton (Ephemeroptera, Heptageniidae), Bull. Acad. Pol. Sc., Cl. 2, 19, 7—8: 485—492.
- Sowa, R., 1984. Contribution à la connaissance des espèces européennes de *Rhithrogena* Eaton (Ephemeroptera, Heptageniidae) avec le rapport particulier aux espèces des Alpes et des Carpathes, Proc. 4th Intern. Conf. on Ephemeroptera, CSAV, Česke Budejovice, 37—52.
- Sowa, E. et al. 1985. Description de *Rhithrogena hybrida* Eaton, (Ephemeroptera, Heptageniidae) à partir d'exemplaires de l'une des stations types (Chalets de Joux-Plaine, Haute Savoie, France), Bull. entomol. de Pologne, 55: 135—137.
- Thomas, A. G. B. et Gazagnes G., 1982. Ephéméroptères du Sud-Quest de la France, II. *Rhithrogena sirenua* n. sp. des Pyrénées (Heptageniidae), Bull. Soc. Hist-Nat. Toulouse, 118: 291—295.

RHITHROGENA JAHORINENSIS sp. n., from Bosnia
(Ephemeroptera, Heptageniidae)

M. TANASIJEVIĆ

Prirodnomatematički fakultet Sarajevo

S u m m a r y

The imagines (♂ and ♀) *Rhithrogena jahorinensis* sp. n. have been described. This species has been found in the upper reaches of the river Prača on the slopes of the mountain Jahorina. The new species differs from *Rhithrogena hybrida* Eaton and from other species of the group *hybrida* by some morphological characters, that have been emphasised.